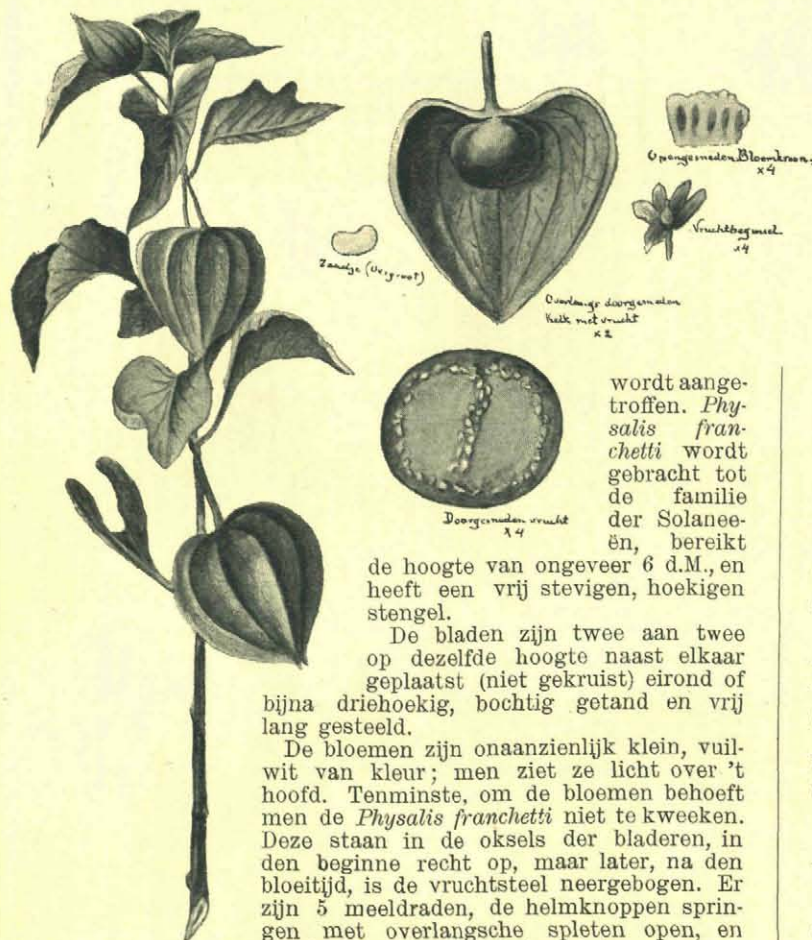

weder verschijnen uit de andere verschillende openingen, was blijkbaar eene schijnmanoeuvre om den vermoedelijken vijand op een dwaalspoor te brengen en de aandacht van den werkelijken ingang tot zijn hol af te leiden.

H. C. D'E.

Physalis franchetti.

Naar aanleiding van hetgeen Mej. R. geschreven heeft op blz. 144, Jaarg. IV van dit tijdschrift, wensch ik hier iets mede te deelen over een andere *Physalis*, die een aardig effect maakt in bloementafels, maar hierin slechts weinig

wordt aange-
troffen. *Physalis franchetti* wordt
gebracht tot
de familie
der Solanee-
ën, bereikt

de hoogte van ongeveer 6 d.M., en heeft een vrij stevigen, hoekigen stengel.

De bladen zijn twee aan twee op dezelfde hoogte naast elkaar geplaatst (niet gekruist) eirond of bijna driehoekig, bochtig getand en vrij lang gesteeld.

De bloemen zijn onaanzienlijk klein, vuilwit van kleur; men ziet ze licht over 't hoofd. Tenminste, om de bloemen behoeft men de *Physalis franchetti* niet te kweken. Deze staan in de oksels der bladeren, in den beginne recht op, maar later, na den bloeitijd, is de vruchtsteel neergebogen. Er zijn 5 meeldraden, de helmknoppen springen met overlansche spleten open, en worden bijna geheel ingesloten door de bloemkroon.

De kelk, oorspronkelijk groen, wordt, als de vrucht rijpt, oranjekleurig, zeer opgeblazen en sluit de vrucht geheel in. Deze is eveneens oranjekleurig en rond van vorm. Bij doorsnede blijft ze rood, alleen is ze van binnen iets lichter gekleurd. Ze bevat talrijke, kleine, witte zaadjes. De smaak is bitter, als een nog niet geheel rijpe lijsterbes.

Een naverwante soort is de *Physalis Alkekengi L.*, op sommige plaatsen verwilderd aangetroffen; deze bloeit in Juni en Augustus.

Wie dus *Physalis fr.* nog niet gezien heeft, maar gaarne wil leeren kennen, brenge slechts een bezoek aan zijn bloemist, of bestelle ze. Onkosten zijn geen bezwaar; voor mijn potje heb ik slechts f 0.30 betaald en had hiervoor 4 planten. Veel zorg vereischen ze ook al niet; tegen een beetje koude kunnen zij vrij wel, zoodat men ze in September nog zeer goed buiten kan laten staan. Indien men maar zorgt, ze geregeld te begieten, want water hebben ze noodig, droog mogen ze niet staan.

J. GODEFROY JR.

Steenwijk, 29 Sept.

Een vogeltrek!

Zondag 16 Sept. 's avonds tegen donker op den Muiderweg wandelend, zagen wij, mijn broer en ik, iets, dat zeer onze aandacht trok, maar tot nog toe weten we niet, wat het was.

We liepen in de richting Amsterdam. Toen ik even

omkeek, hing er „eene wolk” in de lucht, die sprekend een heuvelrug leek, waartegen de nevel optrok. Ik maakte er mijn broer opmerkzaam op, maar verder dachten wij niet meer aan „de wolk”. Een oogenblik later was „de wolk” ons op zij en tevens van vorm veranderd, terwijl ze zich met snelheid voortbewoog naar het N.W. ongeveer. Ze had ongeveer een W-vorm, mogelijk een dubbele V.

Deze wolk of liever die zwerm (?) had, om van het eene einde van den horizon tot het andere te komen, een goed kwartier noodig, n.l. van 8 min. voor 7 tot 10 min. na 7. Toen het le zwerm nog niet uit het gezicht was, kwam aan denzelfden kant een tweede op en aan de linkerhand nog twee andere, die echter minder groot waren en ook later, toen het niet meer licht genoeg was, niet meer te zien waren. De verschijning kon onmogelijk eene wolk zijn, daar ze met verbazende snelheid voorttrok, terwijl de „echte” wolken nagenoeg stilstonden. Nu kan 't best zijn, dat die zwermen ook op andere plaatsen gezien zijn. Zou U dan, als er mogelijk berichten dienaangaande komen, niet eens kunnen melden, wat het is of waarschijnlijk wezen kan. Ik kijk gedurig de couranten na, of er niets van instaat, want ik ben er werkelijk benieuwd naar.

SPREUWEN.

M. KOK.

De Sesia-gal (?) op Wilg.

Naar aanleiding van het stuk van den heer Boon, kan ik u nog het volgende melden.

De heer Boon verschaft me in den voorzomer een takje met gallen van *Crypt. medullarium* Hart. en schreef me later ter waarschuwing, dat bij hem een *Sesia*-soort was verschenen.

Ik sprak toen ook het vermoeden uit, dat deze gallen niet van de bewuste bladwesp-soort waren, maar van *Sesia*, vooral daar ik absoluut geen larvenkamers vond. Dit is nu gebleken onjuist te zijn geweest.

Mijn vermoeden ontstond ook daardoor, dat ik de gallen van *Cr. medull.* alleen ken van een kamerige, rondbruine, geheel met schors omgeven gal op *Salix repens* L.

Maar terzake.

In Augustus met mijn loupeglas de gal weer naziende, bemerkte ik een viertal kleine zwarte wespjes; of dit de werkelijke galvormers of inquilinen waren, kon ik zoo niet zien, daar ze me niet van vroeger bekend waren.

Waarschijnlijk heeft dus de *Sesiarups* op gewone wijze in het merg gehuist en is bij het uitkomen dwars door de galwand heen geboord.

W. DOCTERS VAN LEEUWEN.

Vragen over kikvorschen, schildpadden en bittervoorns.

1. Welke zijn de geslachtskenmerken bij kikvorschen en zoetwaterschildpadden?

2. Wat de laatsten aangaat vanwaar komt het toch dat bij het noemen van aquarium-dieren, kleine schildpadden noch door u noch door andere liefhebbers genoemd zijn? Worden zij niet geschikt geacht in een aquarium? Zij zijn toch zoo vermakelijk.

Ik had dezen zomer 2 stuks, zeer kleine in mijn aquarium zwemmen (lengte van het schild 4 c.M.) zij waren zeer levenslustig en maken een heel aardig effect tusschen de en planten. Zij leefden in volkomen harmonie met de bewoners, ook het voederen gaat heel gemakkelijk met strookjes rauw vleesch, maar nu is er een gestorven, en ligt de tweede op sterven. Wat kan daarvan de oorzaak zijn? Is soms het water te koud? Reeds 2 à 3 weken weigeren zij voedsel en dommelen op hun eilandje, en nu zijn ze haast beide dood.

3. Zouden de kleine zoetwaterschildpadden ook tot voortteelen in het aquarium te bewegen zijn?

4. Zijn bittervoorns ook zonder mosselen tot voortteling te brengen?

Amsterdam.

J. CLADDER.

Antwoorden:

1. De secundaire geslachtskenmerken van kikvorschen zijn de zwarte vlekken op den duim en de in- of uitwendige geluidsblazen bij de mannetjes. (De heikikker heeft geen van beide.) Van zoetwaterschildpadden en ringslangeu bestaan er geen uitwendige kenmerken voor 't geslacht, of ze zijn zeer twijfelachtig.

2. Zoetwaterschildpadden zijn inderdaad aardige aquarium-

dieren, zoolang zij niet veel grooter dan een rijksdaalder zijn, en de andere dieren grooter; anders vermoorden ze alles, en 't eerst de visschen. Dat wij 't er nog niet over gehad hebben heeft tot reden, dat wij bij voorkeur Nederlandsche planten en dieren willen leeren kennen, eerst later komen de burens aan de beurt, maar dat zal toch niet lang meer duren.

Schildpadden kwijnen altijd wanneer het water hun op den duur te koud wordt. 't Is natuurlijk ook mogelijk dat een andere oorzaak hun dood verhaast.

3. Het is voor zoo ver ik weet nog maar zelden gelukt, schildpadden in gevangenschap tot voortplanting te brengen, alleen in een groot vrij en openluchtterarium (in den tuin) is het aan Franke gelukt.

4. Bittervoorns zijn door hun legbuis aan mosselen gebonden, ik kan mij niet voorstellen, hoe zonder de mosselen de jongen groot moeten worden.

E. Hs.

De lotgevallen van *Crithmum maritimum* gedurende 't jaar 1900.

Zooals uit het verslag van den Heer Heukels omtrent vindplaatsen van nieuwe planten in 1899, opgenomen in *De Levende Natuur*, bekend kan zijn, werd door mij in de maand Augustus van dat jaar *Crithmum maritimum* ontdekt, welke plant 't laatst gevonden was door Boerhave. Ik vond ze tusschen de groote steenen der zeewering niet ver van Huisduinen; 2 ex. dichtbij elkaar, een derde op een afstand van pl. 5 minuten in de richting van Den Helder. Die 2 ex. zijn nog datzelfde jaar vernietigd bij de werkzaamheden, die door 't Rijk aan de zeewering werden uitgevoerd. Begrijpelijk dus, dat ik dezen zomer zeer verlangend was, te weten, of het derde ex. nog bestond; te meer, daar ik wist, dat voortgegaan zou worden met de herstellingen aan de zeewering. Na al eenmaal eene vergeefsche reis gedaan te hebben, vond ik in Augustus op een regenachtigen namiddag bedoelde plant, en zag meteen, dat ik geen dag later had moeten komen, daar het opbreken der zeewering juist gevorderd was tot de standplaats van dit eenige exemplaar. Wat te doen! Ik besloot de plant uit te steken, wat niet gemakkelijk ging tusschen die zware steenbrokken, terwijl eene stortbui dit werk ook minder aangenaam maakte. Het onderste gedeelte brak af; 't geredde deel heb ik meegenomen en in mijn tuin geplant, waar het eerst gekwijd heeft, zoodat ik het ergste vreesde. Op 't oogenblik leeft het nog en heeft een paar nieuwe bladeren gekregen. Mijn plan is nu, wanneer de plant den winter doorstaat, ze 't volgend voorjaar over te brengen op een veiliger plaatsje van den Hielderschen zeedijk, waar de herstellingen zijn afgelopen. Mislukt dit, wellicht is ze dan andermaal voor een paar eeuwen uit onze flora verdwenen.

Helder, Nov. 1900.

L. DE BRUIJN.

Metselwesp.

M. te A. Het zandkluitje of liever leemkluitje, dat u ons toezondt is het nest van een metselwesp, die zijn kroost met spinnen voedt. Naar de herkomst en den onregelmatigen vorm van 't bouwsel te oordeelen zou ik zeggen, dat het afkomstig is van een *Pelopaeus*-soort, een geslacht, dat in ons land niet vertegenwoordigd is, maar aan de Middellandsche zee en ook in de Zuid-Atlantische Staten veel voorkomt.

T.

Giftige bessen.

Bijgaande vrucht vond ik deze zomer in 't Sauerland (West-Falen) menigvuldig in de beukenbosschen. De besjes zijn mooi oranje. Toen ik er een in den mond nam, veroorzaakte dit eerst een brandende pijn, terwijl ik nog wel een week een pijnlijk gevoel in den mond had. Van 't blad was, zooals u ziet, niet veel meer over. Wanneer u uit de tekening wijs kunt worden, wilt u dan zoo goed zijn de naam in de *L. N.* mede te deelen.

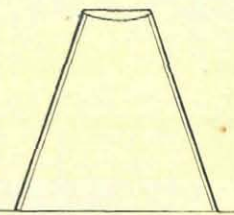
A.

F. A. v. S.

Het zijn de bessen van de gevlekte Aronskel (*Arum maculatum*), ook in sommige van onze bosschen niet zeldzaam.

Loupe voor onderzoek van levende dieren.

De firma Merkelbach zond ons ter bespreking een voorwerp, dat op 't eerste gezicht veel heeft van een likeurglasje zonder voet. 't Is een zeer aardig instrument; bestaande uit een lens, die vier- of vijfmaal vergroot en een glazen mantel, die precies het gezichtsveld omsluit, zoodat men een levend insect, daarin geplaatst zonder ophouden en zeer gemakkelijk in zijn handel en wandel kan gadeslaan. Hoe mieren eten en elkander begroeten, hoe een galwesp zijn toilet maakt als hij pas 't licht der wereld te zien krijgt, hoe een wesp zijn vlieg vangt, dat alles is met het toestel zeer schoon en duidelijk vergroot waar te nemen. De prijs is ongeveer een gulden.

T.

Malaria verzuchting.

(per prentbriefkaart uit Italië.)

In Pisa sliep ik onder gaas
'k Zag geen Anopheles helaas
En ook geen *Culex pipiens*
Uw aspirant Malaria mensch,

J. P. S.

Psilura Monacha, var. *Eremita*.

Onlangs las ik in de laatste aflevering van „Onze Vlinderz" (ter Haar):

„*Psilura Monacha* komt door het geheele land voor, de var. *Eremita* is echter zeldzaam." Dezen zomer kweekte ik 7 exempl. dezer soort, waaronder evenwel slechts 1 type voorkwam, de andere 6 waren of *Eremita*'s of tusschenvormen. Wie wil mij dit geval ophelderen?

E. BERENDS.

Pestvogel.

Als bevestiging van 't geen ik in uw artikel over den notekraker, van den pestvogel heeft geschreven, kan ik U melden, dat reeds den 6den November een mijner kennissen een doode pestvogel heeft gevonden. Ook uw mededeeling omtrent het voedsel komt uit, want bij het opzetten vond ik in de krop drie Ijsterbessen.

Arnhem.

J. v. D. REST.

Den Ed. heer C. Bulsing. — Zeer waarschijnlijk is het door u aan den poot eener vlieg waargenomen diertje een boekenschorpioen (*Chelifer Cancroides*) geweest, behoorende tot de bastaardschorpioenen (*Pseudoscorpiones*). Eenigen tijd geleden vond ik ook een dergelijk dier aan een vliegenpoot, en kwam de vraag bij mij op: zou die boekenschorpioen een vlieg gebruiken om zich over groote afstanden te verplaatsen? Ik zag het dier soms dagen lang denzelfden poot vasthouden.

DR. CALKOEN.

P. H. te Amersfoort. Het kleine takje is van *Lepidium virginicum*, een crucifeer, die tegenwoordig nog al eens gevonden wordt op stationsterreinen o. a. De andere plant is een buitenlandsche distelsoort, de kogeldistel, nog al eens gekweekt en ook verwilderd gevonden.

H.

Madelle U. M. V. te O. — De bedoelde beschrijving heeft u gelezen in Hei en Dennen. Dit bericht moge dienen voor 't geval mijn briefkaart zijn adres niet meer bereikt. Om verdere inlichtingen behoeft u maar te schrijven. Hooren wij eens wat voor beestjes U daar in 't vreemde land voor 't terrarium meester kunt worden?

H.

M. d. G. v. W. te Pera. — U kunt ons gerust in 't Fransch, Engelsch of Duitsch schrijven. Maar waartoe 't dient begrijpen wij niet goed; of heeft U den brief niet zelf geschreven?

H.

N. S. en and. — Door onze schuld is in *De Hommel-trompetter*, vorige aflev., een drukfout blijven staan; „honingraat" moet natuurlijk met één *g*.